

JAARVERSLAG 2023

Federale Interne Audit

VOORWOORD

2023 bracht voor de FIA heel wat uitdagingen met zich mee.

Op basis van nieuwe wetgeving, vervult de FIA sinds 2023 nieuwe taken op de volgende domeinen:

- * De FIA vervult de rol van intern meldingskanaal in het kader van de **implementatie van de nieuwe EU-klokkenluidersrichtlijn (EUR2019/1937)**, en dit voor de beleidsorganen, alsook de federale administratieve overheden waarbinnen geen intern meldingskanaal is opgericht. De meeste entiteiten van ons audituniversum, alsook een hele reeks entiteiten daarbuiten, hebben de FIA formeel aangeduid als hun meldingskanaal. Dit wil zeggen dat de FIA ingeval van veronderstelde integriteitsschendingen zorgt voor de ontvangst en de opvolging ervan. De FIA heeft voor deze taak reeds de nodige kennis en expertise in huis en wil deze opdracht in overleg met de betrokken entiteiten verder ontwikkelen.
- * Op basis van het nieuwe KB organisatiebeheersing van 15 mei 2022 is de FIA in 2023 ook voor de eerste maal overgegaan tot de **evaluatie van de gewijzigde art. 7 rapporten**. Hierbij stelde de FIA vast dat de entiteiten binnen het audituniversum aanzienlijke inspanningen hebben geleverd om een zelf-evaluatie te maken van hun maturiteit op het vlak van 15 domeinen inzake organisatiebeheersing.
- * Voor wat betreft de zekerheidsverstrekkende rol inzake cybersecurity zal de FIA zich inschrijven in de nieuwe governance structuur van de **Europese NIS2 richtlijn**, in samenwerking met het CCB (Centre for Cyber Security Belgium) en FOD BOSA. Het doel is om voorbereid te zijn op toekomstige IT-beveiligingsaudits onder de nieuwe Europese richtlijn, die in oktober 2024 van kracht wordt.

Om deze 3 nieuwe missies nog beter te verankeren binnen onze organisatie heeft de FIA een aangepast oprichtingsbesluit voorbereid dat begin 2024 zal worden voorgelegd aan de Ministerraad.

In 2023 hebben wij verder werk gemaakt van de belangrijke strategische ambities die in ons strategisch plan 2022-2024 zijn opgenomen:

- * Om een betere dienstverlening en toegevoegde waarde voor het management, de beleidsmakers en het Auditcomité van de federale overheid (ACFO) te creëren, werd de rapportering van de FIA bijgestuurd om nog sneller inzicht te geven in de meeste kritieke risico's. Bijzondere aandacht ging daarbij naar de opvolging van de aanbevelingen als

graadmeter voor een toename van de maturiteit inzake risicobeheersing.

- * Om bij te dragen tot transversale kennisdeling binnen de federale overheid, heeft FIA de auditresultaten binnen haar audituniversum geanalyseerd en werden de belangrijkste transversale conclusies en aanbevelingen voorgelegd aan ons audituniversum.
- * Om de kennis en competenties binnen de FIA rond belangrijke risicodomeinen zoals cybersecurity, organisatiebeheersing, data governance, integriteit, financiën en fiscaliteit te bewaken, hebben onze auditoren deelgenomen aan talrijke opleidingen en stellen zij hun kennis ook ter beschikking aan de geauditeerden.

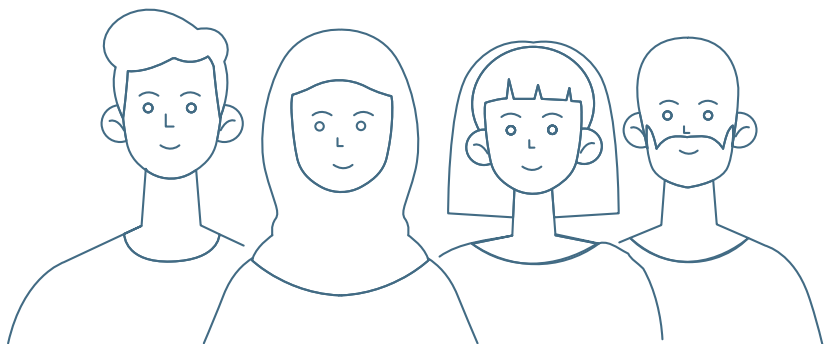
Cruciaal voor het slagen van onze missie, is het aantrekken en behouden van enthousiaste en bekwame medewerkers. Om die reden bouwt de FIA continu verder aan een aangename en aantrekkelijke werk- en leeromgeving voor zijn medewerkers. In 2023 werden 7 nieuwe medewerkers onthaald binnen de FIA, wat maar liefst een toename van bijna 25% is. Een intensief onboarding traject werd door hen doorlopen.

Daar waar de FIA zelf niet beschikt over competenties of menskracht, werd in 2023 de dynamische en flexibele inzet van "guest auditoren" via interne mobiliteit mogelijk gemaakt. Door beroep te doen op e-gov contracten slaagde de FIA er bovendien in om zowel haar IT-auditteam als haar Data-analyseteam uit te breiden met gespecialiseerde profielen.

Verder werd ook het gebruik van data-analyse bevorderd als instrument om onze audits nog efficiënter en effectiever te maken.

Samenwerking is een sleutelwoord voor de FIA. Niet alleen met de geauditeerden maar ook met de controleactoren en auditdiensten op de andere bestuursniveaus worden afspraken gemaakt. Zo werd het samenwerkingsprotocol tussen de FIA, het ACFO, de Inspectie van Financiën en het Rekenhof verder geconcretiseerd in de ontwikkeling van een elektronisch permanent dossier en een concreet afsprakenkader met de Inspectie van Financiën.

Kathleen Meganck
Verantwoordelijke Interne Audit

ONZE MISSIE EN ONZE STRATEGIE

De missie en visie van de Federale Interne Audit werden in 2022 aangepast naar aanleiding van de opmaak van het strategisch plan 2022-2024:

Onze missie

De Federale Interne Auditdienst verstrekt als onafhankelijke organisatie een redelijke zekerheid over de manier waarop de risico's binnen de overheidsorganisaties van zijn audituniversum beheerst worden.

Door het uitvoeren van audits en het geven van advies wil de FIA bijdragen tot een betere maatschappelijke dienstverlening, wat toelaat het vertrouwen van de burger in de federale overheid te versterken.

Onze visie

- De FIA wenst de **vertrouwenspartner** bij uitstek te worden van het management en het beleidsniveau in hun streven naar een efficiëntere, integere en kwaliteitsvolle dienstverlening.
- De FIA wil haar kennis delen door het ontwikkelen van een **expertisecentrum** dat een transversale en unieke kijk biedt op de beheersing van risico's binnen de federale overheid.
- De FIA wil binnen de organisatie dé ultieme **signaalfunctie** vervullen voor het management, het beleidsniveau en het ACFO wanneer kritische risico's onvoldoende beheerst zijn.

Onze waarden

De vernieuwde waarden van de federale overheid vormen de kern van onze missie als Federale Interne Auditdienst. Ze vormen onze dagelijkse leidraad, zowel voor onze interne werking als in onze samenwerking met onze externe stakeholders.

Drie waarden zijn gekoppeld aan de houding die wordt verwacht in onze professionele omgeving:

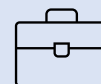
RESPECT

We handelen op een voorbeeldige en neutrale wijze, met eerbied voor ieders rechten.

VERTROUWEN

We gaan in alle openheid en onpartijdigheid de dialoog aan met onze klanten en medewerkers en bouwen sterke partnerschappen met hen uit.

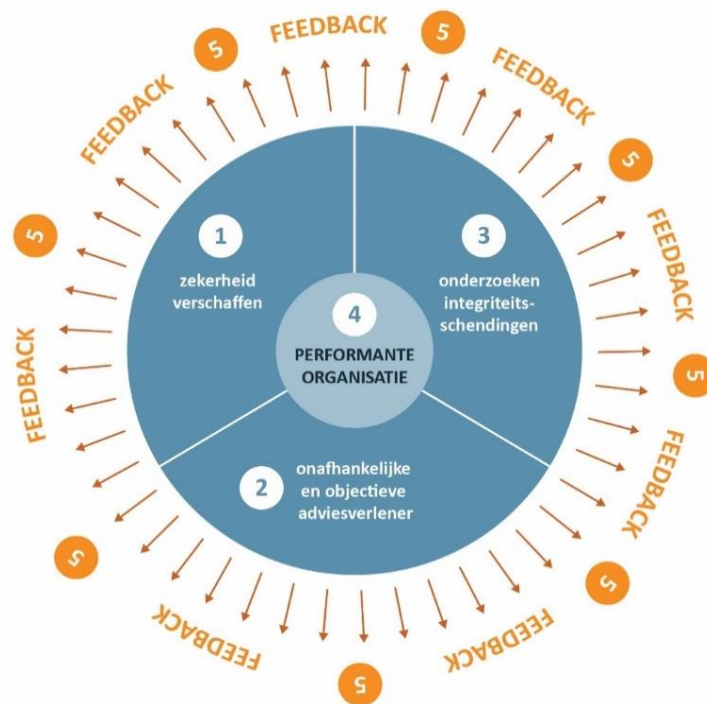

PROFESSIONALISME

We streven naar professionele uitmuntendheid en leveren kwalitatieve, innovatieve en klantgerichte producten en diensten.

ONZE STRATEGIE

De FIA heeft zijn strategische doelstellingen geordend onder 5 grote assen:

1

De FIA wil binnen zijn mandaat aan de leidend ambtenaren en aan de bevoegde voogdij-ministers een **redelijke zekerheid verschaffen** over de beheersing van de belangrijkste risico's binnen de organisatie waarvoor zij respectievelijk management- en politieke verantwoordelijkheid dragen.

2

De FIA wil als expertisecentrum inzake risicobeheer een **onafhankelijke en objectieve adviesverlener** zijn van het management van de federale overheid.

3

De FIA wil voor de federale overheid de centrale partner zijn voor de **onderzoeken naar integriteits-schendingen** en de evaluatie van een preventief integriteitsbeleid.

4

De FIA wil zichzelf uitbouwen tot een **performante organisatie**, waar talenten voldoende ruimte vinden om te groeien.

5

De FIA wil als een **transparante en betrouwbare partner** met zijn stakeholders **communiceren en samenwerken**

ONS AUDITUNIVERSUM

Het audituniversum van de FIA bevat momenteel volgende scope: 19 entiteiten en ongeveer 30 administratieve diensten met autonome boekhouding (ADBA's) die afhangen van deze entiteiten. In 2021 werd het Agentschap voor de Schuld van de Staat toegevoegd, per Koninklijk Besluit van 15 November 2021.

In 2023 werden geen wijzigingen aan het audituniversum doorgevoerd. In het KB organisatiebeheersing van 15 mei 2022 werd het audituniversum van de FIA nader gespecificeerd in art. 8.

FOD FINANCIËN	FOD BUZA
FOD ECONOMIE	FOD WASO
FOD IBZ	FOD SOCIALE ZEKERHEID
FOD KANSELARIJ	FOD MOBILITEIT
REGIE DER GEBOUWEN	FEDASIL
FAGG	POD MI
FAS	POD WETENSCHAPSBELEID
FOD JUSTITIE	DEFENSIE
FOD VVVL	FAVV
FOD BOSA	ADBA's

ONZE OPDRACHTEN

Binnen dit audituniversum voert de FIA verschillende types auditopdrachten uit:

- ☛ De **zekerheidsverstrekken** auditopdrachten zijn gericht op het geven van redelijke zekerheid over de betrouwbaarheid, de doeltreffendheid, de doelmatigheid en de kwaliteit van het risicomanagement, van de organisatiebeheersing of van het goed bestuur. Binnen deze opdrachten voert de FIA evaluaties uit op grond van een systematische en zorgvuldige aanpak en formuleert op basis van de bevindingen die hij tijdens deze evaluaties vaststelt, aanbevelingen of aandachtspunten die de organisatie toelaten en aanzetten om zijn werking te verbeteren. Het kan gaan om financiële audits, operationele audits, IT audits, organisatorische audits, projectaudits en compliance audits.
- ☛ De **raadgevende** auditopdrachten zijn eerder gericht op het aanreiken van richtinggevende adviezen die het management helpen om de maturiteit van de organisatiebeheersing te verbeteren. Opgelet: een raadgevende opdracht kan in geen enkel geval toe leiden dat de FIA op enige wijze tussenkomt in het beheer van een dienst of onderdeel van een dienst.
- ☛ Sinds 1 januari 2018 voert de FIA eveneens **forensische** auditopdrachten uit. Een forensische audit of een administratief onderzoek is het geheel van activiteiten bestaande uit het verzamelen, controleren, bewerken, analyseren van en rapporteren over gegevens, met het oog op waarheidsbevinding en/of bewijsvoering, in een geïk referentiekader. De waarheidsbevinding en bewijsvoering betreffen onregelmatigheden op het gebied van integriteit zoals onder meer financiële fraude, misbruik van bevoegdheden, juridische non-conformiteit. Tevens beoogt forensische audit ook preventieve adviezen te geven op dit terrein.

In 2023 werd de voorbereiding en ontwikkeling van een aantal **nieuwe opdrachten** verdergezet:

- ⌘ De FIA vervult een bijkomende opdracht als intern meldingskanaal in het kader van de **implementatie van de nieuwe EU-klokkenluidersrichtlijn (EUR2019/1937)**. Meer bepaald werd de FIA aangeduid als het verantwoordelijke interne meldingskanaal voor de beleidsorganen, alsook de federale administratieve overheden waarbinnen geen intern meldingskanaal is opgericht. Op 20 oktober 2023 werd een uitvoeringsbesluit betreffende de elementen van de procedures en opvolging van interne meldingen, het doel en de inhoud van de archivering van meldingen en de modaliteiten van openbare raadpleging gepubliceerd. Op basis hiervan zal tussen de FIA en de federale overheidsinstanties behorende tot zijn audituniversum, een permanent samenwerkingsverband tot stand worden gebracht.
- ⌘ Op basis van het nieuwe KB organisatiebeheersing van 15 mei 2022 nam de FIA in 2023 ook een meer uitgebreide rol op zich nemen inzake de **evaluatie van de gewijzigde art. 7 rapporten**¹. Hiertoe werd in overleg met de FOD BOSA en het ACFO een nieuwe methode ontwikkeld. Bovendien heeft de FIA de resultaten van deze evaluatie met de leidinggevende van de desbetreffende dienst besproken, alvorens zijn resultaten aan het Auditcomité van de Federale Overheid werden overgemaakt.
- ⌘ Voor wat betreft de zekerheidsverstreckende rol inzake cybersecurity zal de FIA zich inschrijven in de nieuwe governance structuur **van de Europese NIS2 richtlijn**, in samenwerking met het CCB (Centre for Cyber Security Belgium) en de FOD BOSA. Het doel is om voorbereid te zijn op toekomstige IT-beveiligingsaudits onder de nieuwe Europese richtlijn, die in oktober 2024 van kracht wordt.

Om deze 3 nieuwe missies nog beter te verankeren binnen onze organisatie heeft de FIA een aangepast oprichtingsbesluit voorbereid dat begin 2024 zal worden voorgelegd aan de Ministerraad.

¹ Art 7 van het Koninklijk besluit van 15 mei 2022 betreffende de organisatiebeheersing binnen sommige diensten van de federale uitvoerende macht stipuleert dat de leidinggevende elk jaar een verslag opstelt waarin hij aangeeft in welke mate de algemene doelstellingen van organisatiebeheersing werden bereikt, alsook waarin hij een beschrijving van zijn systeem voor organisatiebeheersing geeft.

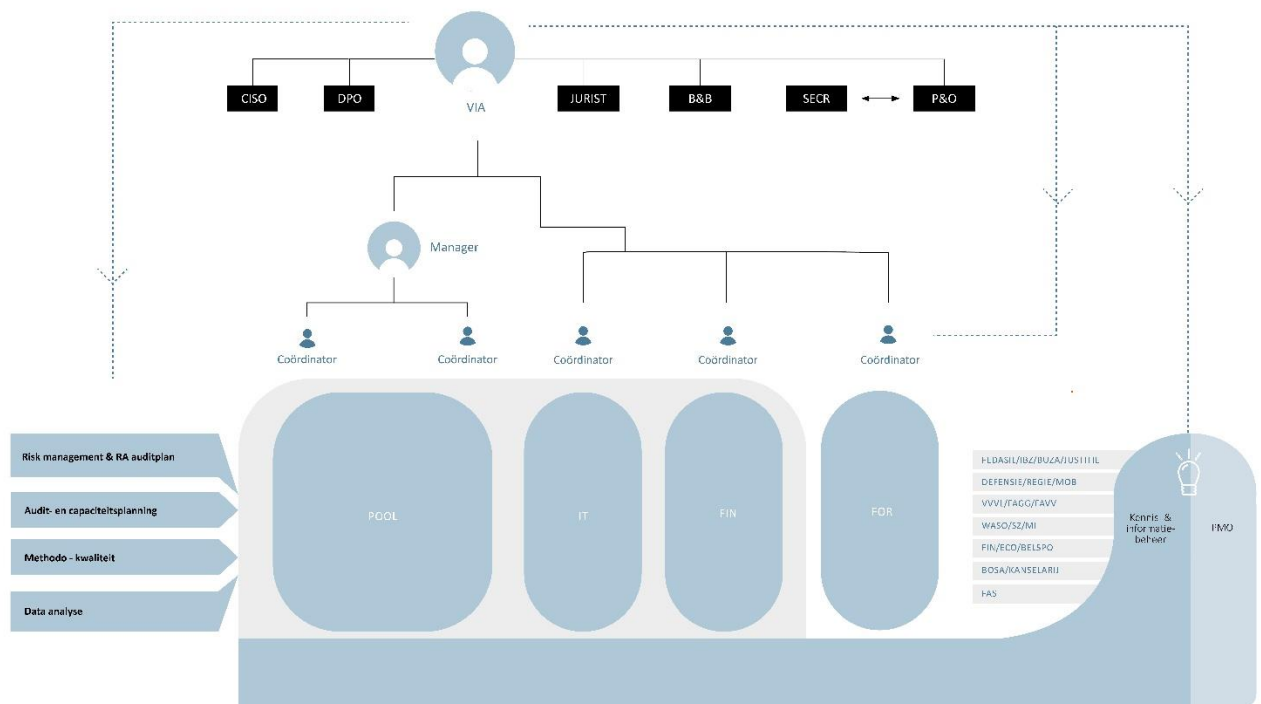
ONZE ORGANISATIE

KENNISDOMEINEN, CLUSTERS EN ONDERSTEUNENDE DIENSTEN

Het werkingsmodel van de FIA is opgebouwd uit:

- ✦ Een pool van auditoren die breed inzetbaar zijn en zich snel kunnen inwerken in een breed gamma aan operationele auditonderwerpen: procesaudits, projectaudits, HR audits, enz.;
- ✦ 3 expertiseteams voor een aantal specifieke types audit: Forensische audit, Financiële audit en IT audit.

In functie van de competenties nodig in het kader van een auditopdracht worden de medewerkers flexibel ingezet en naargelang de opdracht wordt in mixt teams gewerkt. De FIA beschikt tevens over de mogelijkheid om beroep te doen op externe expertise voor specifieke domeinen: zowel overheidsprofessionals via interne mobiliteit (“guest auditoren”), als experten uit consultancy firma’s of via E-GOV select. In 2023 werden ook een aantal “guest auditoren” via interne mobiliteit (“Special Federal Forces”) aangetrokken. Met dit initiatief wil de FIA een win-win creëren voor zichzelf alsook de organisatie van oorsprong. “Guest auditoren” brengen heel wat nuttige terreinkennis mee en krijgen op hun beurt de kans hun competenties inzake audit en risicobeheer te verbeteren.

De VIA werkt voor het dagelijkse beheer en de vlotte communicatie naar alle medewerkers van de FIA samen met de manager (tevens back-up van de VIA) en de coördinatoren. Op die manier zijn zowel de pool als de expertiseteams op permanente basis vertegenwoordigd in het managementteam.

De auditwerking wordt voor haar effectiviteit ondersteund door teams die zorgen voor de risicoanalyse, planning, methodologie en human resources. In 2023 werd de projectmanagement office en het kennis- en informatiebeheer binnen de FIA verder ontwikkeld. De PMO heeft tot doel de opvolging van de projecten te optimaliseren. Het kennisbeheer wil de fundamenten leggen voor een goede kennis van ons audituniversum en een performante dossieropvolging. In 2023 werd de analysefase gestart voor de ontwikkeling van een

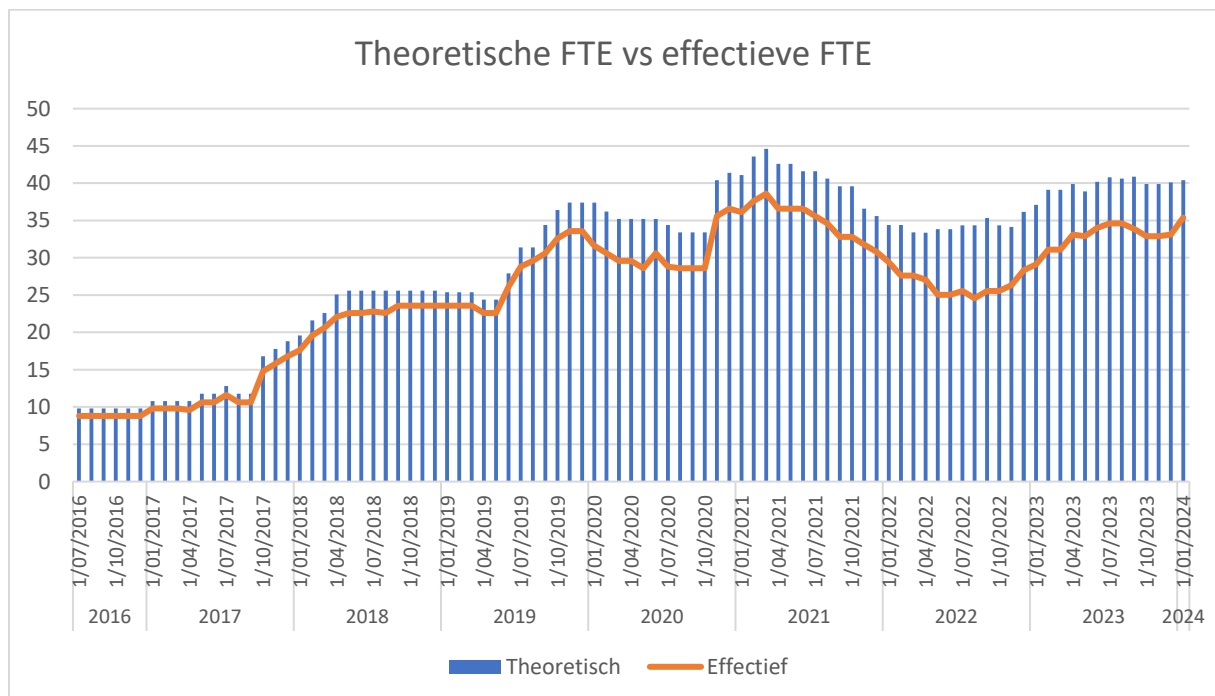
“document management system” en een auditopvolgingstool. Ter versterking van het informatiebeheer binnen de FIA werd bovendien via interne mobiliteit een experte inzake informatiebeheer aangetrokken.

Verder werd ook het data-analyseteam versterkt om de toepassing ervan binnen de FIA te veralgemenen en te optimaliseren.

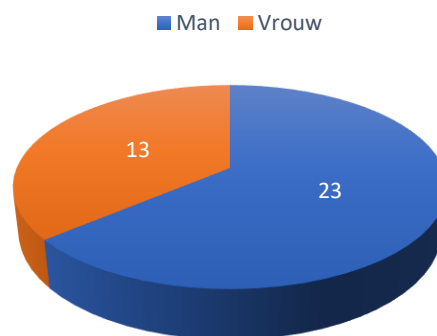
Tot slot werd in 2023 de rekrutering voltooid van 2 juristes die de FIA vanaf 2024 zullen versterken om de talrijke juridische vraagstukken binnen zowel audits als de organisatie zelf te kunnen analyseren.

PERSONEEL

De volgende grafiek geeft het gemiddeld aantal medewerkers weer sinds het ontstaan van de FIA, waarbij de werkelijkheid wordt vergeleken met het personeelsplan en er een trend wordt vastgesteld voor het effectieve aantal inzetbare FTE's

De verdeling man/vrouw (in aantal personen) op 31 december 2023 binnen de FIA wordt weergegeven in de nevenstaande grafiek.

COMPETENTIES

Het jaar 2023 werd gekenmerkt door de komst van veel nieuwe medewerkers bij de FIA. Deze instroom was een uitdaging voor ons P&O-team, zowel op het gebied van integratie als kennisoverdracht.

We kregen de gelegenheid om ons on-boardingtraject op grote schaal toe te passen voor diverse profielen. Dit traject werd goed ontvangen door de nieuwe medewerkers en heeft bijgedragen aan hun snelle integratie in de auditteams.

Op het gebied van opleiding hebben we een specifiek opleidingsplan opgesteld voor nieuwe auditoren, waarbij terreinervaring werd gecombineerd met theoretische inhoud. We konden vertrouwen op de expertise van onze meest ervaren auditoren om waardevolle kennis over auditmethodologie, risicoanalyse, GDPR en planning over te dragen.

In samenwerking met Deloitte is er een Masterclass ontworpen die in het laatste kwartaal van 2023 van start is gegaan. Het doel is om onze nieuwe auditors te voorzien van meer diepgaande kennis en praktisch advies, zodat ze op een effectieve wijze hun opdrachten kunnen uitvoeren en het minimaal vereiste competentieniveau kunnen bereiken.

In 2023 hebben we ook modules ontwikkeld om basisvaardigheden in onze expertisedomeinen te introduceren voor alle medewerkers van de FIA. De financiële pijler was de eerste die van start ging met een introductiedag over de thema's boekhouding, belastingen en het federale boekhoudpakket. Dit bood ook de mogelijkheid om bruggen te bouwen tussen de medewerkers en om bepaalde cruciale opdrachten van dit expertisedomein te ontdekken. De volgende die van start gaan, in het eerste kwartaal van 2024 en met de hulp van Deloitte, zijn de leden van het IT-expertiseteam.

Ook informele kennisoverdracht wordt aangemoedigd, zo waren er de eerste Summer Classes van de FIA met thema's als communicatie, gegevensanalyse, het gebruik van FedCom en mindfulness.

Onze meer ervaren auditoren werden ook niet vergeten op het gebied van opleiding. Verschillende van onze medewerkers kregen de mogelijkheid om ontwikkelingstrajecten voor leidinggevenden te volgen, in samenwerking met BOSA.

Dit jaar gaf ons ook de kans om het project van het competentiemodel van de FIA nieuw leven in te blazen, in samenwerking met BOSA en de kenniscentra. Daarnaast hebben we ook de functiebeschrijvingen van onze auditors geactualiseerd.

In 2023 werden 1.174 mandagen, of 21 % van de beschikbare capaciteit, besteed aan opleiding.

WELZIJN VAN WERKNEMERS

In 2023 was een van onze grootste uitdagingen om de uitvoering van het actieplan in verband met het welzijnsonderzoek dat in 2021 is uitgevoerd, voort te zetten. Het verbeteren van de werkomstandigheden van onze medewerkers staat centraal in onze prioriteiten.

Gedurende het hele jaar zijn verschillende acties ondernomen om een veilige en gastvrije werkomgeving voor iedereen te bevorderen, zoals het creëren van een extra vergaderruimte. Nieuwe ideeën met betrekking tot de inrichting van onze werkruimte zullen in 2024 worden geëvalueerd om de kwaliteit van deze omgeving te verbeteren.

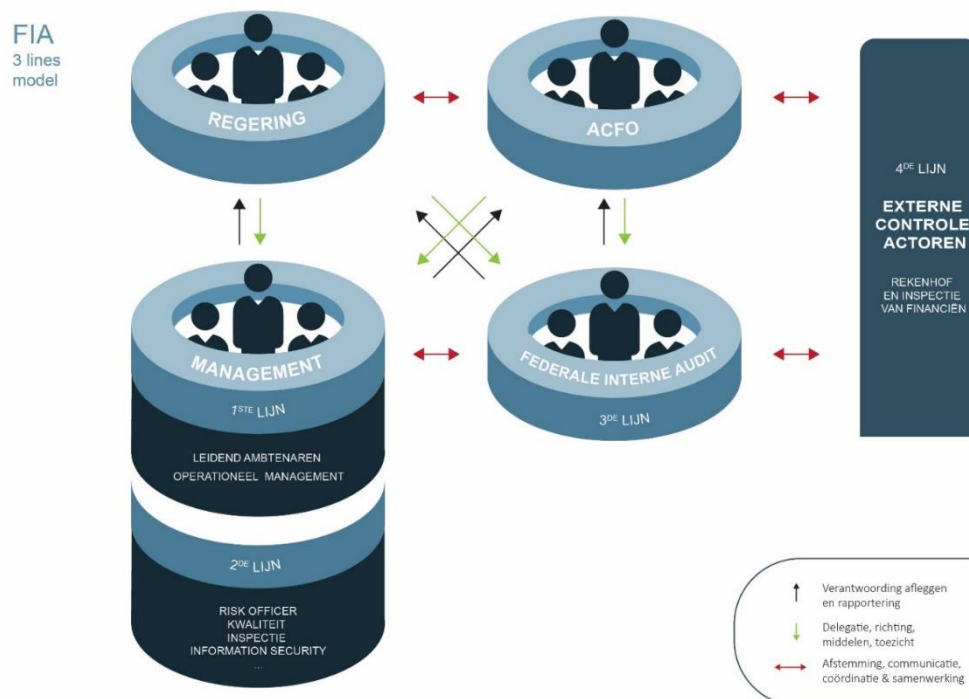
Teambuildingevenementen werden ook georganiseerd om de teamcohesie te versterken na de massale komst van nieuwe medewerkers binnen de dienst. Deze evenementen waren zeer succesvol, zowel qua deelname als tevredenheid.

Daarnaast werd ook de betrokkenheid van BOSA en hun burn-out preventieteam gevraagd om iedereen bewust te maken van factoren die tot burn-out kunnen leiden en van mogelijkheden om beter voor de geestelijke gezondheid op het werk te zorgen.

GOVERNANCE MODEL

Er zijn verschillende actoren die een rol spelen binnen het Governance model van de federale overheid, elk met een eigen rol, maar samen streven ze een gemeenschappelijk doel na van "Good Governance" of goed bestuur.

De FIA heeft het Governance model van de federale overheid gestructureerd volgens het 3-lines model² van het Instituut van Interne Auditoren.

² <https://www.theiia.org/globalassets/site/about-us/advocacy/three-lines-model-updated.pdf>

AUDITCOMITE

De FIA oefent zijn auditactiviteiten uit onder het toezicht van het Auditcomité van de Federale Overheid (ACFO). Het ACFO en de FIA zijn partners in de ontwikkeling van de federale auditfunctie en werken op permanente basis samen. De VIA neemt deel aan alle vergaderingen van het ACFO en is betrokken bij de opmaak van de agenda. Tijdens elke vergadering geeft de VIA ook een stand van zaken betreffende de lopende audits en de evolutie in de organisatie van de FIA.

Voor de samenstelling van ACFO en het jaarverslag verwijzen wij door naar de website:

<https://comitedaudit.belgium.be/nl>.

SINGLE AUDIT

In 2023 werd ook het Rekenhof toegevoegd aan het bestaand samenwerkingsprotocol tussen de Inspectie van Financiën (IF), het Auditcomité van de Federale Overheid (ACFO), de FIA en de 3 bevoegde Ministers. Hiermee willen de betrokken partijen door middel van samenwerking en kennisdeling de controlelast voor de geauditeerden zo veel mogelijk beperken en een efficiënte en effectieve dekking van het audituniversum verzekeren.

De informatie-uitwisseling werd in 2023 verder gestructureerd binnen een concreet afsprakenkader met de Inspectie van Financiën. Er werd ook een (voorlopig) elektronisch permanent dossier ontwikkeld om de uitwisseling van documenten efficiënter te laten verlopen. In het kader van het project informatiebeheer binnen de FIA zal een nieuw Sharepoint platform worden ontwikkeld als definitieve opvolger van deze voorlopige oplossing.

SAMENWERKING MET ANDERE AUDITDIENSTEN

Zowel met FAVV en FAGG bestaat al enkele jaren een constructieve samenwerking en verdeling van audittaken tussen de interne kwaliteitsauditdiensten en de FIA. In 2022 werd deze samenwerking geëvalueerd en zal eenzelfde basismodel van samenwerkingsprotocol worden uitgewerkt om de samenwerking tussen deze diensten en de FIA verder te formaliseren en optimaliseren. Ook andere organisaties, waarbinnen een streven naar compliance met ISO-normen en zeer specifieke Europese regelgeving geldt, kunnen bij deze oefening worden betrokken (bijv. FOD WASO).

Met het Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC) werd in 2021 een protocol afgesloten op basis waarvan de FIA beperkte ondersteuning zal bieden voor de audits in management- en supportactiviteiten.

Met Audit Vlaanderen werd in 2021 reeds een samenwerkingsprotocol afgesloten met als doel de samenwerking en informatie-uitwisseling vast te leggen, met het oog op het vinden van mogelijke synergiën die de uitvoering van de respectieve auditopdrachten kan versterken. Het principe van de single audit is ook hier een leidraad. In 2023 werden 3 audits opgestart op basis van input door Audit Vlaanderen. Het gaat meer bepaald over de processen inzake de hernieuwing van rijbewijzen, de controle op de afgifte van rijbewijzen en de afgifte van reispassen. De FIA bekijkt deze processen op federaal niveau, terwijl Audit Vlaanderen deze processen op lokaal niveau heeft geauditeerd.

Ook met de gemeenschappelijke auditdienst van het Waalse Gewest en de Franstalige Gemeenschap werd de samenwerking in 2023 verdergezet om tot uitwisseling van goede praktijken te komen.

ONZE ACTIVITEITEN

RISK ASSESSMENT

Om de keuze van de onderwerpen in het auditplan beter te motiveren conform de reglementering, werd in 2020 gestart met een project binnen de FIA om het audituniversum op te delen in verschillende “auditable units” (dat wil zeggen, in grote type activiteiten inzake management, ondersteuning of “core/current business”) en voor elk van deze “auditable units” een identificatie en evaluatie van de risico’s en inherente kwetsbaarheden te maken.

Met het oog hierop werd een lijst van 147 “auditable units” geïdentificeerd. Voor elk van deze “auditable units” werd eerst nagegaan of ze al dan niet relevant/van toepassing is binnen de entiteit. In een volgende stap werden per “auditable unit” de kwetsbaarheden geïdentificeerd in functie van een aantal risicocategorieën en vervolgens geëvalueerd in termen van impact en probabiliteit.

Deze theoretische inschatting werd verfijnd in functie van de context van elke organisatie en de beschikbare informatie voor wat betreft de materialiteit van elke “auditable unit”. Op basis van de resultaten van deze oefening werd een lijst van mogelijke auditonderwerpen opgesteld, gerangschikt volgens graad van kwetsbaarheid.

Parallel hieraan werd aan de organisaties gevraagd om hun eigen risicoanalyse te actualiseren. Beide risico-inschattingen (door de FIA, resp. de organisaties) werden dan naast elkaar gelegd om tot een definitieve lijst van onderwerpen te komen voor bespreking met de leidend ambtenaren. De resultaten van de risico-inschatting door de FIA moeten nog verder verfijnd worden in samenwerking met de risk officers.

Nadat de definitieve onderwerpen zijn geselecteerd en goedgekeurd, worden de bijbehorende auditfiches opgesteld voor de auditteams. Deze fiches beschrijven de reikwijdte en de auditdoelstellingen van de missie. Ze bevatten ook een sectie over de benodigde vaardigheden en een schatting van het aantal benodigde mandagen.

De oefening werd verdergezet in 2021 met een verfijning van de risicocategorieën en de families waartoe zij behoren (bijvoorbeeld een onderscheid in prestaties tussen “strategische” en “operationele” performantie). Ook de inbreng van de expertiseteams (FOR, IT, FIN) werd geapprecieerd door de collega’s van het risico-team (de “Risk” cel). Bovendien werd in 2021 de oefening uitgebreid naar 4 ADBA’s, met het objectief op middellange termijn alle diensten te dekken. In 2022 werd de oefening uitgevoerd voor het auditplan van de volgende twee jaar (2023-2024), en niet alleen voor het jaar X+1. De methodologie als zodanig heeft geen significante wijzigingen ondergaan. Verder heeft de “Risk” cel een methodologische gids opgesteld waarin de methode voor de risico- en kwetsbaarheidsanalyse wordt beschreven die wordt gebruikt om de auditplannen op te stellen.

In 2023 heeft de “Riskcel haar werk voortgezet door de methodologie voor het analyseren van kwetsbaarheden in haar audituniversum verder te verfijnen, door verschillende extra criteria toe te voegen en te integreren, waaronder:

- ✦ De risico's voor 2024 die op Europees niveau zijn geïdentificeerd door de ECIIA.
- ✦ Opkomende risico's die zijn geïdentificeerd door de leiders van organisaties als onderdeel van de evaluatie van “Art.7” rapporten (oefening 2022-2023).
- ✦ Het leggen van een verband tussen de “auditable units” en de evaluatieroosters (met name de vragen) van de maturiteitsdomeinen die door organisaties worden gebruikt in het kader van “Art.7” rapportage, helpt bij het nauwkeuriger bepalen van de onderwerpen voor audit.
- ✦ Het verfijnen van de categorie “Integriteit/ethiek” in de analysetabellen.

Deze nieuwe criteria zullen vanaf de herfst van 2024 worden gebruikt voor het vaststellen van het auditplan voor 2025-2026.

Ten slotte zijn in februari 2023 alle leden van de "Risk" cel van de FIA gecertificeerd "ISO 31000 - Risk Management".

EVALUATIE VAN ART. 7-RAPPORTEN VAN ORGANISATIES

In 2023 werd voor het eerst een zelfevaluatie uitgevoerd van de organisatiebeheersing binnen de organisaties van het audituniversum van de FIA in het kader van het nieuwe KB van 15 mei 2022 betreffende organisatiebeheersing binnen bepaalde diensten van de federale uitvoerende macht (Art.7).

Deze zelfevaluatie werd voor het eerst uitgevoerd op basis van de maturiteitsroosters die door de FIA werden ontwikkeld en die verplicht werden gesteld door het ministerieel besluit van september 2022.

De FIA en het ACFO hebben 30 "Art.7" rapporten ontvangen (van de 48 die normaal gesproken en wettelijk worden verwacht).

Zoals voorzien in het KB van 15 mei 2022, heeft de FIA deze rapporten beoordeeld op:

- Vorm: beoordeling van de kwaliteitsniveaus, relevantie en adequaatheid van de door de organisatie verstrekte informatie in overeenstemming met de wettelijke vereisten;
- Inhoud: op basis van beschikbare informatie uit haar audits en follow-ups (vanaf 2021), presenteert de FIA haar standpunt over een of meer domeinen en subdomeinen van maturiteit, zonder de zelfevaluaties van de organisaties te vervangen.

Bij 20 van de 30 organisaties die een rapport hebben ingediend, vond een gesprek plaats met de leidinggevende tijdens interviews die in het voorjaar van 2023 werden gehouden (de verantwoordelijken van de FWI's werden niet ontmoet vanwege logistieke organisatorische redenen/ Een ontwerpversie van het evaluatierapport werd aan hen verstrekt voor reacties.

De evaluatierapporten van de FIA dienden als belangrijkste informatiebron voor het ACFO bij het opstellen van haar eigen "Art.13" rapporten (zie KB van 17 augustus 2007 tot oprichting van het Auditcomité van de Federale Overheid (ACFO)).

AUDITS & OPVOLGINGEN

De Risk Assessment uitgevoerd in de loop van 2022 vormde de basis voor de opmaak van het auditplan voor 2024. Deze informatie werd aangevuld met:

- Thema's die aan bod kwamen tijdens de gesprekken met de Voorzitters
- Geconsolideerd rapport Art 13 van het ACFO
- Risico-inschatting van de FIA in de context van de globale objectieven binnen de organisatie en huidige risicotrends binnen interne audit

Het ACFO heeft het gedeelte voor 2023 van het auditplan 2023-2024 goedgekeurd op 09 december 2022, en dit werd op 22 december 2022 gecommuniceerd aan de leidend ambtenaren.

Deze gedeeltelijke validatie van het auditplan voor 2023-2024 is te verklaren doordat het ACFO wacht op eventuele mogelijke aanpassingen voordat het auditplan voor het jaar 2024 wordt goedgekeurd.

Naast de onderwerpen voorzien in het auditplan ontving de FIA in 2023 geen bijkomende vragen voor het uitvoeren van auditopdrachten (zie Art.10 van het KB van de FIA):

- ☛ **09/05/2023**: audit « Crossborder » (verzoek van de FOD Justitie)
- ☛ **24/05/2023**: Audit over het beheer van belangenconflicten en de draaideur binnen organisaties die deel uitmaken van het audituniversum van de FIA (verzoek van de minister van Ambtenarenzaken)
- ☛ **12/06/2023**: audit « IT Security » (verzoek van de FOD Buitenlandse Zaken)
- ☛ **19/06/2023**: audit « E-signatures » (verzoek van de FOD Justitie)
- ☛ **02/08/2023**: Audit over het beheer van gevangenisgoederen binnen penitentiaire instellingen (verzoek van de FOD Justitie)
- ☛ **22/08/2023**: Audit over het organisatorische en financiële beheerproces van politiescholen (verzoek van de FOD Binnenlandse Zaken)

De laatste twee verzoeken zijn niet opgenomen in het auditplan 2024, hetzij vanwege een gebrek aan middelen, hetzij omdat het verzoek buiten de bevoegdheid van de FIA valt (verzoek van de FOD Binnenlandse Zaken).

Zoals in 2022 moest na het vertrek of de niet-beschikbaarheid van een aantal lead auditoren een nieuwe prioritering van auditonderwerpen worden doorgevoerd en kon een deel van het auditplan voor 2023 niet worden voltooid. Ook worden auditopdrachten niet steeds in het betrokken kalenderjaar afgewerkt, maar heeft men een overloop over de jaarwissel heen. De FIA heeft in 2023 een aantal acties uitgevoerd om de doorlooptijden van haar audits te verbeteren, maar wijst erop dat zij op sommige van deze vertragingen geen invloed heeft. Zo neemt bijvoorbeeld de tegensprekelijke procedure vaak veel tijd in beslag en moet er bij sommige audits lang worden gewacht op een actieplan van de geauditeerde entiteiten.

Volgende tabel geeft een overzicht van de afgeleverde rapporten tussen 01.01.2023 en 31.12.2023:

Pijler	# finale rapporten	# draft rapporten
OPERATIONEEL	7	1
IT	4	1
FIN	2	1
FORENSISCH	12	
Totaal	25	3

Sinds de oprichting van de FIA en de uitvoering van auditopdrachten zijn er al 3.768 aanbevelingen geformuleerd. In de onderstaande tabel wordt het aantal aanbevelingen sinds de oprichting en meer specifiek tijdens het jaar 2023 weergegeven.

	Alle aanbevelingen	Aanbevelingen 2023
HIGH	1472	53
MEDIUM	1.869	82
LOW	427	20
Totaal	3.768	155

Sinds 2021 volgt de FIA systematisch de uitvoering van voorgestelde acties op, wat resulteert in formele rapporten. Door het uitvoeren van opvolgingsaudits wil de FIA een idee krijgen van de toegevoegde waarde van haar audits en de diensten aanmoedigen om de opgestelde actieplannen toe te passen. Deze opvolging voldoet ook aan de aanbeveling van het Rekenhof en aan de wens van het ACFO.

In 2023 heeft de FIA 22 formele opvolgingen uitgevoerd (259 aanbevelingen HIGH en MED) en rapporten opgesteld voor elk van deze audits. De auditdienst voert geen opvolging uit voor de LOW-aanbevelingen.

Op basis van de opvolging van de HIGH en MEDIUM aanbevelingen kan de FIA de volgende conclusies trekken:

	Algemene opvolging aanbevelingen		Opvolging aanbevelingen 2023	
	HIGH	MED	HIGH	MED
<i>Afgesloten aanbevelingen omdat de geauditeerde voldoende acties heeft ondernomen om volledig aan de aanbeveling te voldoen</i>	150	713	64 – 56%	70 – 49%
<i>Lopende aanbevelingen omdat er acties zijn ondernomen, maar verdere acties nog nodig zijn voordat volledig aan de aanbeveling wordt voldaan.</i>	73	181	36 – 31%	52 – 36%
<i>Open aanbevelingen omdat de geauditeerde geen acties heeft ondernomen om aan de aanbeveling te voldoen.</i>	43	102	14 – 12%	17 – 12%
<i>Aanbevelingen met de status 'risico geaccepteerd' omdat de geauditeerde duidelijk heeft aangegeven geen (aanvullende) acties te willen ondernemen om aan de aanbeveling en het gedetecteerde risico te voldoen.</i>	44	54	1 – 1%	5 – 3%
Totaal	310	1050	115 – 100%	144 – 100%

995 aanbevelingen, met een verlopen deadline, wachten op een eerste opvolging.

In 2023 is de opvolgingsmethode aangepast om de efficiëntie te verbeteren en de inspanningen van de FIA voornamelijk te concentreren op HIGH-aanbevelingen. De FIA volgt systematisch de HIGH aanbevelingen op, maar de MEDIUM aanbevelingen worden op steekproefbasis gevolgd.

Bovendien wil de FIA het 'push'-principe gebruiken, waarbij het zal vertrouwen op interne opvolging door organisaties en zijn eigen opvolging zal plannen op basis van signalen over de implementatie. Een “proof of concept” (POC) is gelanceerd in 2023 binnen de FOD Financiën en het Ministerie van Defensie. De conceptanalyse gaat door in 2024.

Transversale Quickscan tweedelijnsfuncties

In 2021 en 2022 heeft de FIA bij de 18 belangrijkste organisaties in haar audituniversum een transversale Quickscan uitgevoerd naar de opzet en uitvoering van het organisatiebeheer van de 5 onderzochte tweedelijnsfuncties (Risicomanagement, Kwaliteits-/Compliance Management, Juridisch Management, Integriteitsmanagement, Project Portfolio Management).

De 2^e lijn beoogt een accuraat en relevant beeld te geven van wat er in de organisatie gebeurt en wat de invloed van de omgeving daarop is (risico's), om het management van de organisatie te ondersteunen/adviseren bij hun besluitvorming.

Voor de vijf geselecteerde functies waren de belangrijkste bevindingen van deze oefening de volgende:

- ☛ De 2^e lijn wordt nog onvoldoende begrepen, in termen van zijn ins en outs, en is nog niet goed ontwikkeld. Het concept van de 2^e lijn is niet in alle organisaties veralgemeend of voldoende geïntegreerd.
- ☛ Wat de uitvoering van deze 2^e lijn betreft, constateerde de FIA een zeer heterogene situatie, niet alleen tussen organisaties met dezelfde functie, maar ook binnen organisaties met verschillende functies.
- ☛ Wat de uitvoering betreft, is de 2^e lijn gebaseerd op verschillende organisatiestructuurmodellen binnen organisaties (centralisatie versus decentralisatie, enz.).
- ☛ Het algemene maturiteitsniveau van de 2^e lijn varieert sterk tussen organisaties en tussen de geanalyseerde functies binnen dezelfde organisatie. Bestaande goede praktijken worden niet geïdentificeerd of gedeeld.

Bijgevolg kon de FIA geen redelijke zekerheid geven dat de opzet en de uitvoering van het organisatiebeheer voor de 5 onderzochte tweedelijnsfuncties adequaat en doeltreffend waren binnen de betrokken diensten. De FIA kon niet garanderen dat de preventieve en proactieve (risico)aspecten van deze 5 functies transversaal op federaal niveau waren gewaarborgd.

Naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen van deze Quickscan hebben de betrokken organisaties een werkgroep opgericht onder toezicht van de cel « Organisatiebeheersing » van de FOD BOSA. Deze werkgroep heeft een handleiding van 133 pagina's opgesteld met voorstellen voor antwoorden op de aanbevelingen van de FIA, zodat elke organisatie haar actieplan het beste kan definiëren. Begin van het jaar 2024 zullen de actieplannen naar de FIA worden gestuurd, die ze zal opvolgen in 2025.

Purchase-2-Pay

De audit-reeks "Purchase-2-Pay" toonde aan dat de volledige implementatie van het "gouden scenario" (opmaak inkooporder (PO) → uitvoeren van de goederenbeweging (MIGO) → registratie van de factuur) nog niet volledig bereikt is binnen het federale budgettaire-financiële landschap. Het actualiseren van delegatie- en bevoegdheidsbesluiten, het op punt houden van de rollenmatrix binnen FEDCOM, het vermijden dat een PO & MIGO plaatsvindt na het ontvangen van de factuur en tenslotte een correcte weergave van de reële betalingstermijn blijven de voornaamste aandachtspunten. In 2023 werden de resultaten uit de audits voor dit thema geanalyseerd, wat aanleiding zal geven tot de organisatie van een transversale kennisdeling over dit thema in 2024.

Certificering

Conform de normen werden de actieplannen van de audits inzake certificering opgevolgd, waardoor de FIA zich nu een volledig beeld heeft kunnen vormen. Dit transversale thema "certificering" zal het onderwerp zijn van een workshop, georganiseerd in samenwerking met het Rekenhof en de FOD BOSA. Tijdens deze workshop zal

niet alleen dit thema meer in detail worden behandeld, maar ook de invloed vanuit nieuwe wetgeving & reglementering zoals het K.B. “Actoren”.

De voornaamste vaststellingen naar aanleiding van de opvolging door de FIA kunnen als volgt voorgesteld worden:

- ✎ Van vastgesteld recht tot kasbeheer: nood aan volledigheid, betrouwbaarheid en zekerheid van de verschillende databanken & verhoogde blijvende aandacht voor het identificeren, beheren en rapporteren van openstaande, hangende, betwiste en achterstallige schulden.
- ✎ Voorbereiding op de certificatie van de geconsolideerde jaarrekening door het Rekenhof: meer ownership creëren rond de certificering over de organisatie heen en naar het directieniveau in het bijzonder; opnemen van de opmerkingen van het Rekenhof binnen de dagdagelijkse projectwerking en verbeteringsactiviteiten; verhogen van het kennisbeheer door het documenteren van de financiële processen en een daaraan gekoppelde risicoanalyse.
- ✎ Ondersteuning van het proces jaarafsluiting op de certificering van de jaarrekening: meer waakzaamheid rond de verrichtingen op het einde van boekhouding- en begrotingscyclus; een blijvende gewoonte maken om de jaarrekening te presenteren aan het management; zoveel als mogelijk vermijden van handmatige interventies/correcties zeker op het domein van extra-comptable processen.

Subsidies, toelagen en dotaties

Er werden opnieuw twee audits opgestart binnen het reeds langlopende thema “subsidies – dotaties – toelagen”. Meer specifiek betrof het één audit met als specifieke scope facultatieve subsidies en één audit rond het financieel beheer op corporate niveau van zowel subsidies als toelagen.

Op basis van de uitgevoerde audits tekenen zich de volgende gemeenschappelijke tendensen af:

- ✎ Het wettelijk kader is gefragmenteerd, onvolledig en voor interpretatie vatbaar. Dit maakt het moeilijk voor organisaties om een goed begrip van de relevante wetgeving op te bouwen.
- ✎ Er is een conceptuele verwarring tussen de verschillende gehanteerde termen i.e. subsidie, toelage - schenking, dotatie, gift, prijs -
- ✎ Het grote aantal controlerende actoren (regeringscommissaris, controleur van de vastleggingen, inspecteur van financiën, enz.) brengt onduidelijkheid met zich mee over wie welke types controles uitvoert.
- ✎ De rolverdeling tussen de administratie en de beleidsactoren is niet altijd even duidelijk afgelijnd.
- ✎ De controleomgeving op dit gebied verschilt naargelang de controlecultuur van de organisatie.

Uiteraard zullen deze vaststellingen zich telkenmale verfijnen naargelang het aantal uitgevoerde audits.

Cybersecurity

Cyberbeveiliging en IT-governance audits dragen bij tot de doelstellingen van de beleidsnota van de regering om de prestaties te verbeteren en de IT-systemen van federale entiteiten te beschermen. Het doel van deze audits is het management van deze entiteiten bewuster te maken en hen te ondersteunen bij hun inspanningen om hun informatiesystemen te verbeteren. De FIA merkt op dat de federale entiteiten zich meer bewust worden van het belang van cyberbeveiliging, maar dat de algemene maturiteit nog laag is. Deze cyberbeveiligingsaudits hebben ook tot doel de federale entiteiten voor te bereiden op de vereisten van de Europese richtlijn NIS2 van 14/12/2022, die tot doel heeft de beveiliging van overheidsinformatie in de Europese Unie te versterken. De FIA sluit zich volledig aan bij de nieuwe governancestructuur voor cybersecurity-audits in samenwerking met het CCB en de FOD BOSA.

FORENSISCHE AUDITS

De Federale Interneauditdienst voert forensische audits uit op basis van een dubbele juridische basis:

1. Ofwel als **intern meldingskanaal binnen een federale overheidsadministratie** op basis van de wet van 8 december 2022 betreffende de meldingskanalen en de bescherming van de melders van integriteitsschendingen in de federale overheidsinstanties en bij de geïntegreerde politie, als ook het koninklijk besluit van 20 oktober 2023 betreffende de elementen van de procedures en opvolging van interne meldingen, het doel en de inhoud van de archivering van meldingen en de modaliteiten van openbare raadpleging, vermeld in artikelen 10, § 1, vierde lid, 11, derde lid, 27, § 5, derde lid, en 76, derde lid, van de wet van 8 december 2022 betreffende de meldingskanalen en de bescherming van de melders van integriteitsschendingen in de federale overheidsinstanties en bij de geïntegreerde politie;
2. Ofwel als **forensische auditdienst** op basis van het Koninklijk Besluit (KB) van 4 mei 2016 tot oprichting van de Federale Interneauditdienst, zie art. 7 § 3: "De Federale Interneauditdienst voert ook "forensic audit"-activiteiten uit."

Zodra de forensische auditoren van de FIA in het kader van hun forensische (voor)onderzoeksactiviteiten zouden stuiten of duidelijke bewijzen van een misdaad of wanbedrijf, brengen zij conform het voornoemde artikel de procureur des Konings onmiddellijk op de hoogte. Dit doen zij in samenspraak en coördinatie met de gespecialiseerde diensten van de federale politie, die ook een inschatting kunnen maken of de drempel van art. 29 bereikt is. De verantwoordelijke leidend ambtenaar en functioneel bevoegde minister worden hiervan op de hoogte gesteld, tenzij zij direct betrokken partij zijn.

Statistieken 2023

Er zijn door de FIA in 2023, 93 meldingen ontvangen.

De gevolgen van deze door de FIA ontvangen meldingen zijn geweest dat er:

☛ 12 van deze meldingen ontvankelijk zijn bevonden (9 daarvan op basis van de wet van 8 december 2022) en onderworpen zijn aan een vooronderzoek	☛ In 4 van deze vooronderzoeken werd geconcludeerd dat er een volledig forensisch onderzoek diende uitgevoerd te worden.

De onderwerpen van de ontvankelijke meldingen bij de FIA betroffen:

☛ Misbruik van disciplinaire maatregelen	☛ Tekortkoming bij het innen van schulden van een individu
☛ Misbruik van bedrijfsmiddelen	☛ Vermoeden van fraude bij het gebruik van publieke middelen
☛ Gebrek aan zorgvuldigheid door ambtenaren in de uitoefening van hun functies	☛ Onregelmatigheden in stagevoorwaarden en werktijden
☛ Niet-naleving van de controlemaatregelen die door ambtenaren moeten worden uitgevoerd	☛ Belangenconflict
☛ Fraude bij overheidsopdrachten	
☛ Ongerechtvaardigde manipulaties in Crescendo	

IMPLEMENTATIE KLOKKENLUIDERSRICHTLIJN

Na de omzetting van de Europese klokkenluidersrichtlijn naar Belgische wet, die op 23 december 2022 gepubliceerd werd, heeft de FIA in 2023 meegewerkt aan een uitvoeringsbesluit dat gepubliceerd werd op 20 oktober 2023. Hierin worden de elementen bepaald van de procedures en opvolging van interne meldingen, het doel en de inhoud van de archivering van meldingen en de modaliteiten van openbare raadpleging.

De FIA is officieel aangewezen als intern meldingskanaal door de volgende federale overheidsorganen:

Behorend tot het audituniversum van de FIA:

Voor de FOD's en POD's:

• FOD WASO	• POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE
• POD BELSPO	• FOD MOBILITEIT
• FOD VOLKSGEZONDHEID	• FOD BUITENLANDSE ZAKEN
• FOD IBZ	• FOD BOSA
• FOD JUSTITIE	• FOD KANSELARIJ
• FOD SOCIALE ZEKERHEID	

Voor de ION's A:

• REGIE DER GEBOUWEN
• FAGG
• FAVV

Er moet worden opgemerkt dat de FIA nog geen informatie heeft ontvangen van elke entiteit binnen zijn audituniversum, maar dat de FIA standaard het interne meldingskanaal is voor alle entiteiten die niet op de bovenstaande lijst voorkomen en die geen eigen intern meldingskanaal hebben opgezet.

• FANC	• Centrale dienst voor Sociale en Culturele actie van het Ministerie van Landsverdediging (CDSCA) -
• Federaal Planbureau	• CDZ
• SCIENSANO	• CREG
• PSYCHOLOGENCOMMISSIE	
• BIPT	

De organisaties waarvoor de FIA het standaard interne meldingskanaal is, zoals voorzien in artikel 10, §2 van de wet van 8 december 2022:

- de beleidsorganen;
- Federale overheidsadministraties waarbinnen geen intern meldingskanaal is vastgesteld.

Dit betekent dat de FIA automatisch het aangewezen interne meldingskanaal is voor de **beleidsorganen**, waarbij deze dus geen keuze hebben gehad met betrekking tot het oprichten van een eigen meldingskanaal of het delegeren daarvan aan de FIA.

Voor federale administratieve overheden (de federale administratieve overheden zoals bedoeld in artikel 14, § 1, 1°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973), is de FIA het standaard intern meldingskanaal voor diegenen die niet op de bovenstaande lijst staan en die geen eigen intern meldingskanaal hebben opgezet.

In dit opzicht hebben de FOD Financiën en het Ministerie van Defensie aangegeven dat ze van plan zijn een eigen intern meldingskanaal op te richten. In een eerste fase heeft de FIA op verschillende manieren geprobeerd om de verscheidene administratieve overheden ervan te overtuigen een expliciete keuze te maken over hoe zij hun intern meldkanaal inrichten, zodat duidelijk is wie deel uitmaakt van het permanent partnerschap.

In een tweede fase wordt er tussen de FIA en de federale administratieve overheden die expliciet gekozen hebben voor de FIA als haar intern meldkanaal, een protocol afgesloten waarin afspraken worden gemaakt over hoe dit concreet vorm zal krijgen. In dit protocol worden ook de afspraken gemaakt over de concrete doelstellingen van het permanent partnerschap en haar werkwijze.

In een derde fase gaat de werking van het permanent partnerschap daadwerkelijk van start binnen dit afsprakenkader.

Het **permanent partnerschap** is bedoeld als een forum waarbinnen de FIA enerzijds en de federale administratieve overheden die beroep doen op de FIA als hun interne meldkanaal anderzijds kunnen overleggen en informatie uitwisselen om het gezamenlijk systeem van interne melding te evalueren en te verbeteren. De nadere doelstellingen en werkwijze van het permanent partnerschap worden door de FIA en de andere leden in onderling overleg bepaald. Een entiteit wordt lid van het permanent partnerschap door:

- ☒ Ofwel expliciet te kiezen voor de FIA als intern meldkanaal;
- ☒ Ofwel op basis van art. 11 van de wet van 8 december 2022.

In dit tweede geval gaat het over:

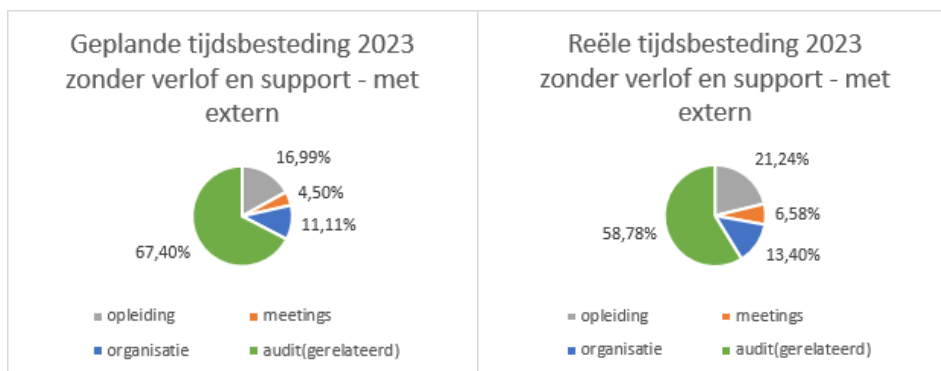
- ☒ De beleidsorganen;
- ☒ De federale overheidsadministraties die noch in intern noch in extern beheer beschikken over een intern meldkanaal en dus van rechtswege de FIA als intern meldkanaal hebben.

Momenteel bevindt men zich in de tweede fase. Met name wordt een voorstel uitgewerkt voor het standaardprotocol tussen de FIA en de federale administratieve overheden die voor de FIA als intern meldkanaal hebben gekozen zal afgesloten worden. In dit protocol zullen zoals gezegd nadere afspraken gemaakt worden over de concrete doelstellingen en werkwijze van het permanent partnerschap.

PLANNING EN REALISATIE

Volgende grafieken geven een overzicht van het beschikbaar aantal mandagen en de besteding. Het betreft het aantal mandagen exclusief verlof, ziekte, management en support, maar wel met de voorziene dagen voor opleiding en nevenactiviteiten inbegrepen.

Als gevolg van uitstroom en tijdelijke onbeschikbaarheid van een aantal (Lead) auditoren werden 678 mandagen minder gepresteerd dan voorzien in het plan (6.205 dagen). Het gaat dus in totaal over 5.527 mandagen waarvoor de verdeling van tijdsbesteding in onderstaande grafieken kan teruggevonden worden. Hierdoor kon het auditplan niet volledig worden gerealiseerd. Daarnaast werd verhoudingsgewijs iets minder tijd aan audit besteed dan voorzien, om meer tijd te investeren in de uitbouw van de organisatiestructuur van de FIA.

KWALITEIT

De FIA streeft ernaar om de normen van het Institute of Internal Auditors toe te passen. Om de vijf jaar wordt een **externe evaluatie** uitgevoerd om de goede toepassing te bevestigen. In de herfst van 2022 heeft EY deze evaluatie uitgevoerd en geconcludeerd dat er geen significante afwijkingen zijn ten opzichte van de IIA-normen, waardoor de FIA de beoordeling "**generally conforms**" krijgt. Er zijn geen aanbevelingen met hoge prioriteit geformuleerd. Er zijn wel twaalf aanbevelingen met een medium prioriteit en vijf aanbevelingen met een lage prioriteit geformuleerd om de maturiteit van de FIA op verschillende gebieden te vergroten. De FIA heeft een actieplan opgesteld om aan deze aanbevelingen te voldoen, waarbij de opvolging twee keer per jaar wordt uitgevoerd en gepresenteerd aan het Auditcomité van de Federale Overheid.

Aan het eind van 2023 heeft de FIA volledig tegemoetgekomen aan vier aanbevelingen met een MEDIUM prioriteit en gedeeltelijk aan acht aanbevelingen met een MEDIUM prioriteit en vijf aanbevelingen met een LOW prioriteit. In 2023 heeft de FIA gewerkt aan verschillende projecten om de kwaliteit van haar audits en de naleving van de normen te verbeteren:

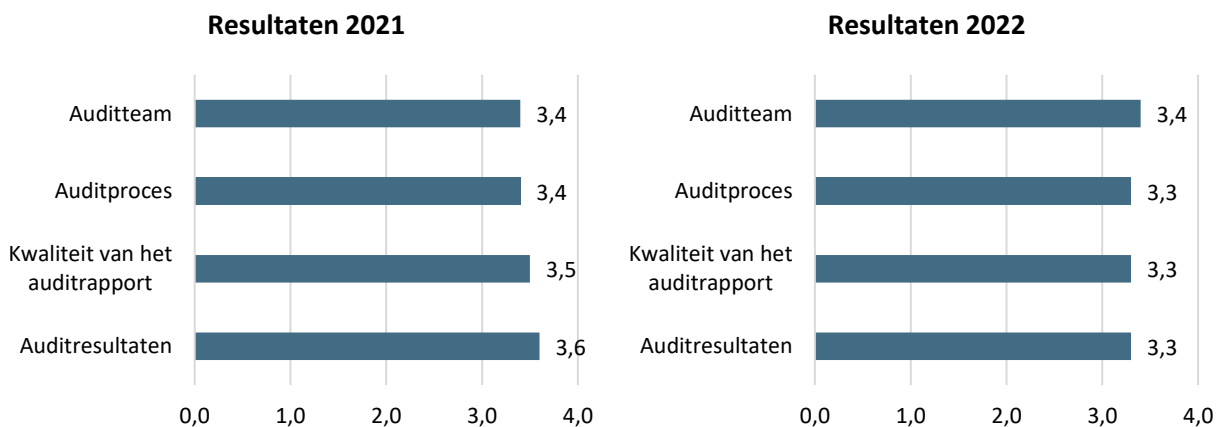
- * Nieuwe auditoren hebben deelgenomen aan een masterclass over verschillende onderwerpen zoals interne auditnormen, de auditmethodologie van de FIA, het COSO-model, enz.
- * De FIA heeft haar risicoaanpak herzien door de concepten van inherente risico's, resterende risico's, definities van risiconiveaus en aanbevelingsniveaus verder uit te werken. Dit heeft geleid tot een update van haar RCM-model en auditrapportage.
- * Verschillende richtlijnen zijn opgesteld, zoals een richtlijn over adviesopdrachten, een richtlijn die de rollen in het auditproces verduidelijkt, en een richtlijn die definieert welke situaties escalatie naar het Auditcomité vereisen.

☛ Het opvolgingsproces van de audits is herzien om efficiënter te zijn. De FIA heeft besloten zich te concentreren op aanbevelingen met een HIGH prioriteit en slechts een steekproef van aanbevelingen met een MEDIUM prioriteit in detail te analyseren. Twee Proof of Concepts (POC's) zijn gestart (FOD Financiën en Defensie) om een push-systeem op te zetten: de geauditteerden verstrekken een overzicht van de implementatie van hun actieplannen, en op basis daarvan plant de FIA-controles.

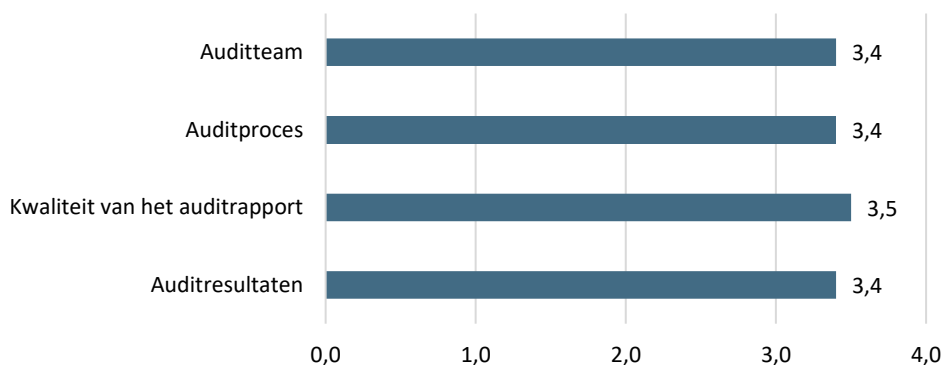
De FIA heeft een kwaliteitsprogramma volgens internationale normen voor interne audit, dat verschillende aspecten omvat:

- ☛ Een beschrijving van het auditproces, werkwijzen en auditmodellen die auditoren moeten toepassen. Deze worden voortdurend bijgewerkt. De FIA organiseert interne opleidingen om de auditmethodologie en eventuele aanpassingen daarvan uit te leggen.
- ☛ Na elke audit controleert het team verantwoordelijk voor de methodologie het auditdossier (correcte toepassing van procedures, volledigheid van het auditdossier, gebruik van voorgeschreven modellen, duidelijke link tussen werkdocumenten en het rapport, conclusie en duidelijke executive summary).
- ☛ Na afloop van elke opdracht organiseert het auditteam, samen met het management van de FIA, een interne evaluatiesessie om lessen te trekken uit de audit. De belangrijkste positieve ervaringen en verbeterpunten worden besproken, en er worden acties ondernomen om de interne werking van de FIA te verbeteren.
- ☛ Na elke auditopdracht stuurt de FIA een tevredenheidsonderzoek naar de geauditteerden.
- ☛ Het 'Methodo'-team analyseert de resultaten van de interne evaluatiesessies en de resultaten van externe tevredenheidsonderzoeken.
- ☛ Elk jaar ondertekenen interne auditoren de gedragscode van de FIA en moeten ze eventuele belangenconflicten melden. Dit wil zeggen dat het 'planning'-team geen auditopdracht kan toewijzen aan een auditor die mogelijk in een belangenconflict verkeert.
- ☛ Elk kwartaal presenteert het 'Methodo'-team een uitgebreid rapport over dit kwaliteitsprogramma aan het management van de FIA, en worden verbeteracties opgesteld en gevolgd. Het responspercentage op de tevredenheidsonderzoeken is iets gestegen ten opzichte van 2022, maar blijft laag ondanks herinneringen (34,4% deelname). De scores variëren tussen 1 en 4 waarbij 1 staat voor "helemaal niet mee eens", 2 voor "niet mee eens", 3 voor "mee eens" en 4 voor "helemaal mee eens".

De enquête is opgebouwd rond vier thema's: het auditteam, het auditproces, de kwaliteit van het auditrapport en de resultaten van de audit voor de organisatie. Vergelijkbare evaluaties zijn vastgelegd voor de jaren 2019 tot 2023.

Resultaten 2023

Over het algemeen kunnen we zeggen dat de meerderheid van de geauditeerden tevreden zijn over de werking van het auditteam, en we zien een toename van de tevredenheid voor alle thema's van jaar tot jaar.

DATA ANALYSE EN AI

- De steeds toenemende digitalisering vraagt van de FIA een andere aanpak in de uitvoering van haar activiteiten.
- De FIA heeft daarom in 2023 stappen gezet om in toenemende mate te kunnen inzetten op data-analyse en artificiële intelligentie als ondersteuning van de auditfunctie.
- Het data-analyse team werd versterkt met 0,8 FTE. Er werd hiervoor een beroep gedaan op het recruiterskanaal e-gov.
- Het project voor de ontwikkeling en implementering van een 'Roadmap voor Data-Analyse voor de Federale Interne Audit' werd in 2023 opgestart. Met het project wil de FIA vorm geven aan een strategische visie met betrekking tot data-analyse in de audit. Het project bestaat uit een technische en een kennis overdragende component.
- In september 2023 vond de kick-off plaats van het Technical Support Instrument (TSI) project "Strengthening the Strategic Approach to Public Integrity in Belgium". TSI wordt ondersteund door de DG Reform van de Europese Commissie en maakt deel uit van het overkoepelende samenwerkingsprogramma 'Strengthening the strategic approach to public integrity in Belgium' waarvan de coördinatie wordt gevoerd door de FOD BOSA. In samenwerking met de OESO zal de FIA in dit project een proof of concept (POC) uitwerken omtrent het gebruik van artificiële intelligentie voor de detectie van corruptie en fraude bij overheidsopdrachten. Het project loopt over een duurtijd van 18 maanden.
- Het data-analyse team heeft in 2023 ingezet op interne en externe kennisdeling; onder andere door deel te nemen aan het federale netwerk van Data Experts (FEDAX) georganiseerd door BOSA, alsook aan de "Community of Practice on Technology and Analytics for Public Integrity" van de OESO.
- Er werd ook gewerkt aan de ontwikkeling van "de digitale collega" om de interne processen te digitaliseren en efficiënter te maken. Zo werden bijvoorbeeld concepten en tools ontwikkeld voor de inzet van data-analyse in de auditopdrachten en ter ondersteuning van de werking van het auditsecretariaat (dashboards) en van de auditplanning.
- Het project om auditdossiers op te volgen binnen een kennis- en informatiebeheersysteem werd verdergezet met de opmaak van een behoefteanalyse.

